

ימי ספירת העומר, ימי הדין.

[שיחה 2 בעניין ספירת העומר – נכתב ע"י הרב משה צוריאלי, מתוך ספרו "אוצרות התורה" - חלק "מועדים" שבכרך ב'. הבהרה. בהסכמת הרב, השיחה נערכה ע"י תלמידו, אך טרם הגיחה]

בין העוסקים בסתרי תורה, מפורסם שמו של הרש"ש (הרב שלום שרעבי) שחי לפני כ-300 שנה בירושלים. הוא כותב בספרו ("נהר שלום", דף קל"ג) שהאדם חייב לנהוג משנה-זהירות בכל הנהגותיו בימי ספירת העומר, כי "הימים הללו הם שורש לכל ימות השנה, ובדרך שהולך בהם, בה מוליכים אותו כל ימות השנה" עכ"ל. הרב ר' בנימין הלוי שהיה מתלמידי תלמידי האריז"ל, כותב ב"חמדת ימים" (דף 234): "ואמרו הקדמונים כי הימים האלה הם לאות ולמופת לכל השנה כולה. כי אם ירבה בהם בתורה ובמצוות, כן יהיה מראשית השנה ועד אחרית שנה, וכן בהפכו ח"ו" עכ"ל.

[א] איך יש כח סגולי כה עצום בימים אלו?

[ב] אם סימן-לדָבָר לכל השנה, נתחיל בראש השנה, א' תשרי!

התשובה לכך: שיש לאדם שתי ראשיות, החומרי והרוחני.

אמנם אדם הראשון נברא "בא' תשרי" (כדברי "בעל הטורים": הן אותיות "בראשית"). אבל הוא לא הגיע לדרגת ישראליותו עד שנשתחרר מבית עבדים (כדברי מהר"ל, עבודת שלו ליצר הרע והכניעה לחומריותו) – וזה היה בפסח. אבל המלאכה לא הושלמה עד שניתנה לו התורה הקדושה בשבועות, ספר הנחיות והדרכות כיצד להיות דומה לה'. (כדברי הרמב"ם בהל' דעות א/ה ע"פ פסוק "והלכת בדרכיו").

וזהו עומק מאמר חז"ל, "בניסן נברא העולם" (ראש השנה יא). כלומר מבחינת הצורה האלהית של האדם. אבל זה נמשך מן פסח ועד עצרת, כדי שהאדם יכין את עצמו להיות "כלי קיבול" לתורה זאת. זאת אומרת, לא יוכל האדם לקבל את התורה אם לא יתקן את עצמו לפני זה ב-49 מדות. (הם הם בעיקר שבע המנויות ע"י הגר"א בפירושו למסכת ברכות ד: תאוות אכילה, קנאה-שנאה, גאווה, קמצנות, שנאת הבריות, תאוות נשים, עצלות-עצבות, וכל המסתעפות עד 49 מהמדות הללו).

וזהו המבואר במהר"ל ("גיבורות ה', פרק נט) בפירוש שיר "דיינו" אלמלא קָרְבְּנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה, דינו. וכי כיצד זה דינו? והרי ההתקרבות להר סיני מבלי לקבל את "התכלית", כלומר התורה, לכאורה אינה שוה כלום! אלא שהדרגות הנימוסיות ותיקוני הלב שקבלו בימים קדושים הללו, בהם זכו לדבקות בה' עוד מלפני ששמעו ציווי התורה, הם הם המעלה הגדולה.

כמה נפלאים הם דברי הרמב"ן (על ויקרא כג, לו), המגדיר את הימים שבין פסח לעצרת שהם כמו חולו של מועד – מקשרים בין פסח לעצרת. כלומר גם בהם יש קדושה בדרגא אמצעית.

וכן ראויים לתשומת לב דברי "ספר החינוך" (מצוה ש"ו): "לפי שכל עיקרן של ישראל אינו אלא מפני התורה... והוא העיקר וסיבה שנגאלו ויצאו ממצרים, כדי שיקבלו את התורה בסיני ויקיימוה. וזהו שאמר, 'בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלהים על ההר הזה' (שמות ג, יב) שבשביל זה הם נגאלים והיא תכלית הטובה, וענין גדול הוא להם יותר מן החירות מן העבדות... (ועל כך) נצטוינו למנות הימים להראות בנפשנו את החפץ הגדול אל היום הנכבד והנכסף ללבנו, כעבד (אשר) ישאף (לְ)צַל... כי המנין מראה באדם כי כל ישעו וכל חפצו להגיע אל הזמן ההוא" עכ"ל.

ראינו מדבריו של "ספר החינוך", שהשמחה על עצם הפדות מתחת סבלות מצרים, משוט הנוגש והעינויים הנוראים, **קטנה ומועטה היא** מול שמחתנו על עצם התקשרותנו עם אלהי-עולם. וכל עוד שאין לנו את המפוש האחרון להשלמת הגאולה, כל עוד לא שמענו ממנו תורה, אנו בבחינת העבד המתייגע בשדה תחת שמש לוהטת השואף להגיע לידי צל. ככל החזיון הזה אמרו חז"ל - "צאינה וראינה בנות ציון... **ביום חתונתו**. זה סיני, **וביום שמחת לבו**. אלו דברי תורה, כמו שכתוב, 'פקודי ה' ישרים משמחי לבי'" (מדרש שהש"ר ג).

ע"י זה נבין מימד נוסף במדרש על "סמכוני באשיות" (שהש"ר ב'). "בשעה שיצאו ממצרים היו דומים לבן מלך שעמד מחוליו. א"ל פדגוג ילך בנך לאסכולי (=בית הספר)? אמר לו המלך 'עדיין לא עמד בני פזיו. אלא יתעדן ויתענג בשלשה חדשים במאכל ובמשתה, ואח"כ ילך'. כך בשעה שיצאו ישראל ממצרים היו בהן בעלי מומין משעבוד טיט ולבנים. אמרו מלאכי השרת 'הרי השעה, תן להם תורה'. א"ל הקב"ה: 'עדיין לא באה זיוותן, אלא יתעדנו ג' חדשים עכ"ל. יש לתמוה: מי שנפלה עליו אבן ונקטעה ידו, או נסמית עינו, הא כיצד יתרפא ממומיו בעצם ההמתנה של ג' חדשים? אלא ודאי שחז"ל רמזו כאן על מומים נפשיים, שהושפעו מן תרבות מצרים, והיה עליהם להתנתק מן השפעתם. וכך הסבירו חז"ל (ילק"ש, יתרו, "בחדש השלישי") ששלשת החדשים שמשו חדשי הבחנה, כמו נישואי גיורת ומשחררת הממתינות ג' חדשים. (עיין עומק רעיון זה ב"תפארת ישראל" למהר"ל, פ"כה).

ישנם שני ביטויים. "זמן מתן תורתנו" (נוסח בתפילת "עמידה" של שבעות), וכן זמן "קבלת התורה" (פרקי דר"א, מ"ו). מה בין זה לזה? הראשון הוא מסטרא דלעילא, מצד רצון ה' לתת. והשני מסטרא דלתתא, מצד בני אדם שצריכים להכשיר את הלב שלהם כדי להיות ראויים לדבר גדול זה. האריך בזה מהר"ל ("תפארת ישראל", פרק כז, דף 59): "כי בודאי מצד השי" הנותן זמן התורה ביום 50, רק שלא הגיע התורה אל המקבל רק ביום 51 עכ"ל. למדנו מדבריו שהתורה נשגבה ביותר, היא מתחום שהוא גבוה הרבה יותר מהשגתו של האדם, ואשרי מי שמתקרב לה כי הוא כמו מתקרב אל השפע האלוהי.

"אורך ימים בימינה, בשמאלה עושר וכבוד".

אמרו חז"ל (שבת סג.) שימין הוא חלקם של העוסקים בתורה לשמה (יזכו לחיי-עד), והשמאל מסמל העוסקים לא-לשמה, הם רק יקבלו עושר וכבוד בלבד (נכסי עוה"ז). ומפרש שם רש"י: "למשמאילים בה, שאינם יגעים בה כל צרכן. למיימינין בה שמפושפין טעמיהן של תורה בדקדוק ובוררין, פְּיָמִין (כיד ימין) המיומנת למלאכה".

כלומר, מי שמבין במקצת מה גודל המתנה שה' נתן לנו בתורתו, מתייגע בכל כוחו.

עלינו להכיר טובה על כך שה' נטע בקרבנו "נטע שעשועיו" ועלינו לשמוח בימים אלו שמחה עצומה. "אשרנו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו ומה יפה ירושתנו". אבל ראשית הכל היא להתכונן במדות טובות. אם הכלי רעוע וסדוק, כיצד נחזיק בקרבו תורה הקדושה? נתנו לנו כעת חמשים יום להכין לנו את התשתית!